

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/142/2017
Identifikačné číslo spisu:	5108227803
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Lubor Šebo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:5108227803.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu N. V., bytom XXX XX V. XXX, zastúpeného obchodnou spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Halagan, s.r.o., so sídlom Framborská 253/21, 010 01 Žilina, IČO: 50 626 329, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ing. Ján Halagan, proti žalovanému U. F., bytom XXX XX V. XXX, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp.zn. 16 C 223/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 24. januára 2017 sp. zn. 11 Co 386/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 16. septembra 2016 č.k. 16 C 223/2008-376 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v celom rozsahu. Súd prvej inštancie rozhodoval v poradí druhým rozsudkom po tom, čo Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 17. mája 2016 sp. zn. 11 Co 52/2016-330 jeho prvý rozsudok z 3. decembra 2015 č.k. 16 C 223/2008-301 v časti, pokiaľ súd prvej inštancie rozhodol o zamietnutí žaloby voči žalovanej 2/, potvrdil a v časti, pokiaľ zamietol žalobu voči žalovanému 1/ (teraz žalovanému), zrušil a vrátil. Súd prvej inštancie vo svojom druhom rozhodnutí uviedol, že pôvodne bola vznesená námietka premlčania, aj keď po zrušení časti rozhodnutia už vznesená nebola, avšak pred posudzovaním námietky premlčania je súd povinný skúmať vecnú legitimitáciu. Konštatoval, že žalobca na jednej strane poukazoval na to, že je v dôsledku zranenia obmedzený v živote, ale na druhej strane trval na tom, že jeho nárok nie je titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, ale ide o zásah do jeho osobnostných práv a jeho nárok spočíva v zmysle ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. K všeobecnému osobnostnému právu fyzickej osoby na ochranu osobnosti zodpovedá podľa súdu prvej inštancie povinnosť subjektu, ktorý do jej osobnostných práv neoprávnene zasiahol. Táto povinnosť má osobný charakter a je spätá len s osobou zasahujúceho subjektu. Dospel k záveru, že nakoľko pôvodný žalovaný ako subjekt, ktorý do

osobnostných práv zasiahol, zomrel, nemožno túto povinnosť uložiť právnenmu nástupcovi pôvodného žalovaného, lebo smrťou zasahujúceho subjektu uvedená povinnosť zaniká a neprechádza na iného. Súd prvej inštancie tak žalobu zamietol z nedostatku pasívnej legitímácie.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 24. januára 2017 sp. zn. 11 Co 386/2016 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle ustanovenia § 387 ods. 1 CSP a žalovanému priznal náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. Uviedol, že pokiaľ by sa žalobca domáhal podanou žalobou čo do skutkového vymedzenia práv patriacich mu z titulu zásahu do jeho osobnostných práv, smrť subjektu, ktorý do jeho práv zasiahol, by viedla k právnenmu záveru o povinnosti zastaviť konanie, keďže ide o povinnosť, ktorá neprechádza na dedičov. Poukázal však na svoje skôr vydané uznesenie zo 17. mája 2016 sp. zn. 11 Co 52/2016, kde uviedol, že nedošlo k zmene žaloby a povinnosťou súdu prvej inštancie bolo rozhodnúť o uplatnenom nároku vo vzťahu k žalovanému 1/ (pozn. dovolacieho súdu: teraz žalovaného) v zmysle podanej žaloby, vymedzenej čo do rozhodujúcich skutočností a petitu žaloby, ktorým sa žalobca domáha zaplatenia sumy 32.686,92 € na základe skutkových okolností, ktoré žalobca vymedzil v žalobe, ako aj v ďalších doplneniach žaloby, vychádzajúc z výslovného prejavu žalobcu prostredníctvom jeho právneho zástupcu, že skutkové dôvody žaloby nemení. Odvolací súd uviedol, že zmena právnej kvalifikácie ako nepovinnej náležitosti žaloby neznamena zmenu žaloby v zmysle zásady iura novit curia. Poukazuje na to, že sa mu postoj žalobcu javí ako účelový, nakoľko žalobca po tom, keď v priebehu konania na základe podaných znaleckých posudkov zistil, že bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré by mu prislúchalo, nepresahuje výšku, ktorá mu už bola vyplatená, začal tvrdiť, zotrúvajúc na podanej žalobe, aby mu bol nárok priznaný v zmysle ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka. To však podľa odvolacieho súdu nebolo možné bez zmeny skutkového vymedzenia žaloby, čo však žalobca neurobil. Pokiaľ sa žalobca rozhodol skutkové tvrdenia nezmeniť, odvolací súd dospel k záveru, že mohol vychádzať iba zo skutkových tvrdení, ktoré vymedzil žalobca v pôvodnej žalobe, tie mu však neumožňujú vyvodiť z nich nárok v zmysle ustanovenia § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka.

3. Žalobca proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, a to z dôvodu, že v konaní došlo k vade podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nakoľko sa odvolací súd pri riešení právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Nesprávne právne posúdenie súdov vidí žalobca v tom, že súd prvej inštancie rozsudkom rozhodol o právnom nároku z titulu osobnostného práva ako primerané zadosťučinenie v zmysle § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka aj napriek tomu, že nedošlo k zmene žaloby. Odvolací súd potvrdil takéto rozhodnutie ako vecne správne napriek tomu, že v zmysle ustálenej judikatúry platí, že zmena právnej kvalifikácie nároku uplatneného žalobcom v žalobe nie je zmenou žaloby v zmysle § 95 ods. 1 O.s.p. (rozsudok najvyššieho súdu z 1. novembra 2000 sp. zn. 5 Cdo 58/1999). Namietá, že aj keby súd prvej inštancie rozhodoval o zmene žalobného návrhu predneseným právnym zástupcom žalobcu na pojednávaní 3. decembra 2015 v zmysle ustanovení § 143 ods. 1 CSP, nepripustil by zmenu žaloby, nakoľko bolo nesporné, že výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe a musel by súd rozhodovať v zmysle pôvodnej žaloby, a teda uplatneného nároku škody na zdraví a nie nároku vyplývajúceho z ustanovenia § 11 v nadväznosti na § 13 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na uvedené žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť.

4. Žalovaný vo vyjadrení k podanému dovolaniu žiadal dovolanie ako nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok,

ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia sp.zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania v CSP nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti dovolania - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch (1 Cdo 26/2017, 2 Cdo 154/2017, 3 Cdo 42/2017, 5 Cdo 12/2017, 7 Cdo 163/2017, 8 Cdo 73/2017).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp.zn. II. ÚS 172/03 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte odkazuje v zátvorke na „ÚS“, ide o odkaz na rozhodnutie ústavného súdu príslušnej spisovej značky)].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Žalobca vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach 4 Cdo 95/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a

uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

14. Z hľadiska obsahu dovolania žalobcu možno za právnu otázku, v ktorej sa podľa dovolateľa odvolací súd odklonil od ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, považovať otázku, či dochádza k zmene žaloby v zmysle ustanovenia § 95 ods. 1 O.s.p. zmenou právnej kvalifikácie nároku uplatneného žalobcom v žalobe.

15. Žalobca namieta, že odvolací súd ako aj súd prvej inštancie nesprávne právne posúdili vec, keď súd prvej inštancie rozhodol o právnom nároku z titulu osobnostného práva ako primerané zadosťučinenie v zmysle § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka aj napriek tomu, že nedošlo k zmene žaloby. Namieta, že odvolací súd potvrdil takéto rozhodnutie ako vecne správne aj napriek tomu, že v zmysle ustálenej judikatúry platí, že zmena právnej kvalifikácie nároku uplatneného žalobcom v žalobe nie je zmenou žaloby v zmysle § 95 ods. 1 O.s.p. Odklon právneho záveru odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odôvodnil poukazom na rozsudok najvyššieho súdu z 1. novembra 2000 sp. zn. 5 Cdo 58/1999 uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 61/2000. Dovolací súd poukazuje na to, že ustálenej súdnej praxe patria predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je tiež prax vyjadrená opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.

16. Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu z 1. novembra 2000 sp. zn. 5 Cdo 58/1999, na ktoré poukazuje žalobca, vyplýva nasledovné: „zmena právnej kvalifikácie nároku uplatneného žalobcom v žalobe nie je zmenou žaloby v zmysle § 95 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. O zmenu návrhu na začatie konania nejde ani v prípade, ak navrhovateľ na základe toho istého skutkového stavu, ako je uvedený v návrhu, zmení právnu kvalifikáciu svojho nároku. Takouto zmenou právnej kvalifikácie súd nie je viazaný. Posúdenie právnej kvalifikácie uplatneného nároku patrí výlučne súdu a navrhovateľ nie je vôbec povinný svoj nárok aj právne kvalifikovať.“

17. Pokiaľ žalobca v dovolaní namieta, že súd prvej inštancie mal rozhodovať v zmysle pôvodnej žaloby, nakoľko výsledky doterajšieho konania nemohli byť podkladom pre konanie o zmenenej žalobe a musel by súd rozhodovať v zmysle pôvodnej žaloby, a teda uplatneného nároku škody na zdraví a nie nároku vyplývajúceho z § 11 v nadväznosti na § 13 Občianskeho zákonníka, tak dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd tak postupoval, a tak sa neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ale na základe iného právneho názoru a posudzoval nárok z titulu náhrady škody - bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, teda na základe skutkových okolností vymedzených žalobcom v žalobe, t.j. posudzoval uplatnený nárok žalobcu bez zmeny právnej kvalifikácie. Odvolací súd dokonca poukázal na svoje predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie, kde uviedol, že nedošlo k zmene žaloby a povinnosťou súdu prvej inštancie bude rozhodnúť o uplatnenom nároku vo vzťahu k žalovanému 1/ (poznámka najvyššieho súdu: teraz žalovaný) v zmysle podanej žaloby, vychádzajúc z výslovného prejavu právneho zástupcu žalobcu, že skutkové dôvody žaloby nemení. Výslovil, že zmena právnej kvalifikácie, ako nepovinnnej náležitosti žaloby, neznamenaá zmenu žaloby. Dospel k záveru, že mohol vychádzať len zo skutkových tvrdení, ktoré žalobca vymedzil v pôvodnej žalobe, tie však neumožňujú vyvodiť nárok žalobcu v zmysle ustanovenia §

13 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

18. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd konštatuje, že odvolací súd sa v prejednávanej veci pri riešení otázky zmeny právnej kvalifikácie žaloby nijako neodklonil od právneho záveru vyjadreného v žalobcom uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu.

19. Najvyšší súd dodáva, že sama polemika s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika prístupu odvolacieho súdu k právnemu posudzovaniu veci významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (viď rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 3 Cdo 6/2017).

20. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

21. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.